

cselekményeknek és az ítéletnek semmisségére vezet. Az utóbbi, a perbevitt jog tényálladékanak hiánya vagy be nem bizonyítása ellenben ítélettel való érdemleges elutasítást eredményez.¹⁾

E néhány mondatban benne van a magyar polgári per egész strukturája. Benne van Plósz élete munkája is, egy darab ércből öntve, a magyar jogi géniusz örök dicsősége.

Collisiók kérdése a név, cég, védjegy és vállalat megjelölések jogköréből.

Irta: dr. Schuster Rudolf, a m. kir. szabadalmi felsőbbíróság elnöke.*)

A címben megnevezett jogok az u. n. *személyiségi jogok* csoportjához tartoznak, amelyeknél fogva mindenkinek joga van ahhoz, hogy a törvényes korlátok között személyiségét szabadon érvényesíthesse és hogy ebben őt senki se háborítsa (l. polg. tkv. terv. biz. szöve. 17. §. és Almási „Ung. Privatrecht“ I. köt. 163 stb. l.).

Ez által meg van jelölve e jogokat megillető *oltalmi kör*, amely lényegileg minden említett jogtárgynál — éppen a közös csoporthoz való tartozásánál fogva — bizonyos *közös vonással* bír és rendszeren az eltiltás és abbanhagyás követelhetését foglalja magában.

Ha tehát az említett jogtárgyakat megillető oltalmi körök nem mindig egymást fedők, hanem némelykor egymást metszők vagy egészen egymáson kívül esők, azért mégis közös vonásként jellemzi az, hogy a személyiség szabad érvényesítését senkinek sem szabad megátolnia, ami az életben elkerülhetlenül előforduló collisiók megoldásánál szem előtt tartandó.

A címben megnevezett jogtárgyaknak egy további közös vonásuk van t. i. az, hogy valamennyien *individualizáló jelleggel* bírnak.

A név individualizálja azt a személyt (akár természetes, akár jogi személyt), aki azt az illető nevet viseli; a cég azt a kereskedőt, aki a céget használja; a védjegy individualizálja azt az árut, amely más árutól a forgalomban éppen ez által különbözik; a vállalat ismertető jele pedig individualizál egy meghatározott vállalatot, ahol azonban megjegyzendő,

1) Indokolás a magyar polgári perrendtartás törvényjavaslatához. Igazságügyi Javaslatok Tára II. k. 270. l.

*) Részlet a szerzőnek a Magyar iparjogvédelmi egyesületben tartott előadásából.

hogy a három első jogtárgynál az individualizáló hatás és jelleg a priori megvan, míg a vállalat ismertető jele az individualizáló jellegét magának ki kell vivja az által, hogy bizonyos időn át (mely idő tartama a konkrét viszonyokhoz képest, hol rövidebb, hol hosszabb lesz, gyakorlatban volt, úgy, hogy a forgalmi- és érdekkörök abban egy meghatározott és mástól különböző vállalatot ismernek fel.

E jogtárgyak közül a legelőkelőbb a *név*, mert ez nem csak személyt jelöl meg, hanem tágabb értelemben véve a céget is, mivel a cég is név, amely alatt a kereskedő üzletét folytatja és amelyet aláírásul használ (keresk. törv. 10. §.), sőt tágabb értelemben a védjegy is, különösen a szövédjegy, annyiban név, hogy mintegy megnevezi azt az árut, amelyet más hasonló készítményektől megkülönböztet (1890. II. t.-c. 1. §.), pl. Aspirin szó, mintegy neve annak a fájdalomt csillapító meghatározott szernek, amelyet a forgalomban másképp meg sem lehet nevezni.

Innét van, hogy a névjogot védi a legtöbb jogszabály (amint ezt és az ehhez tartozó kérdéseket a Jogállam XXIII. évf. 9—10. füzetében kifejtettem). Oltalmat nyújt a névjognak az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. t.-c., továbbá az az általános magánjogi szabály (polg. tkv. terv. biz. szöv. 18. §.), hogy senki más jogos érdekének sérelmével jogellenesen hasonló nevet nem használhat; oltalmazza a névjogot a cégjog is (keresk. törv. 24. §.), mert eszerint, „*aki valamely cég bitorlása által jogában sérelmet szenved*“ fellephet, tehát nem csak kereskedő léphet fel, hanem bárki, aki *valamely jogában*, tehát pl. névjogában, sérelmet szenved. Ez fontos; pedig az id. 24. §. alkalmazásánál ezt gyakran elnézik. Oltalmazzák a nevet továbbá a védjegytörvények (1890: II. t.-c. 10. §. és 1921: XXII. t.-c. 7. §.) és végül oltalmazza a névjogot az 1923. V. t.-c. (a tisztességtelen versenyről szóló törvény) 7., 8. és 9. §§-ai, amely törvény — a fent id. általános magánjogi szabályból kifolyólag — még a *saját névnek* használatát is eltiltja akkor, ha azt valaki vállalata körében oly módon használja, hogy ez által vállalata más vállalattal összetéveszhető.

Ez a névjogra vonatkozó, több jogszabályon alapuló oltalom mintegy dominálja a többi jogtárgyat megillető oltalmi köröket. Látható ez mindjárt már a *cégjog* oltalmi körénél, mert — az állami anyakönyvekről szóló törvénytől és a fent id. általános magánjogi szabálytól eltekintve — ugyanazok a törvények és ugyanolyan körben védik a céget, mint a nevet. A *védjegyjog* pedig a védjegytörvényeken kívül, úgy mint a név- és cégjog, az 1923: V. t.-c. 8., 9. §§-aiban találja meg az oltalmát.

A védjegyekre vonatkozólag azonban nem lehet elhallgatni, hogy egy irányban az ezeknek nyújtott oltalom nagyon fogyatékos, fogyatékosabb, mint bármely más jogtárgyé.

Válmely jogtárgy teljes oltalmáról ugyanis csak akkor lehet szó, ha a törvénynek nemcsak az anyagi jogot, hanem az *eljárási szabályokat is tárgyzó része* megfelelő. Már pedig a védjegyjogban azt látjuk, hogy az eljárási szabályok nemcsak meg nem felelők, hanem elégtelenek. A védjegyjogban ugyanis *közigazgatási* hatóság dönt, hiányzik egy helyes eljárás minden biztosítéka, nincs felelő, az arra hivatott hatóság (Keresk. Miniszterium) első és egyszersmind utolsó fokon dönt, még pedig anélkül, hogy e döntés ellen legalább panasznak a közigazgatási bírósághoz lenne helye. *Ez a tarthatatlan állapot még csak nálunk van meg.* Minden erre vonatkozó reformátorius törekvés — előttem ismeretlen okokból — eredménytelen volt. Ha elmondjuk külföldinek, hogy pl. valamely védjegy törlési iránti perben, amelyet a fennálló jogszabályok szerint „*keresettel*” kell megindítani, *írásbeli* eljárás után a Keresk. Miniszterium első és egyszersmind utolsó fokon hoz ítéletet, azt talán el se hinné, pedig sajnos az még ma is így van. Különösen visszásnak mutatkozik a helyzetet az 1923. évi V. t.-c. életbelépése óta. Ez a törvény ugyanis (8., 9. §§.) a védjegyeknek bizonyos vonatkozásban oltalmat nyújt, mely esetben az eljárás a rendes bíróságnál indítandó meg, ahol a pert a Pp. szabályai szerint tárgyalják és döntenek el úgy, mint más rendes pert, megfelelő felelővitelek igénybevétele mellett stb. Midőn azonban a védjegy törvény alapján a *védjegy létezését vagy nemlétezését érintő főkérdés* döntendő el, ott már közigazgatási hatóság megfelelő felelővitelek határoz! Ily állapot mellett nehéz a collisiók kérdésének megoldása is, mivel az nem bíróság kebelén belül, hanem bíróság és közig. hatóság közt merül fel. Ezért melegen kell üdvözölni azt, hogy az iparjogvédelmi egyesület egyik nemrég tartott ülésében egyhangulag elhatározta, hogy e tarthatatlan állapot megszüntetése végett a kormányhoz felterjesztést intéz, mely felterjesztés annál is inkább érdemel figyelmet, mivel újabb időkben a *védjegyek mindinkább terjednek*, az. u. n. nemzetközi védjegyek nagyon szaporodnak, különösen amióta Németország körülbelül két évvel ezelőtt a madridi nemzetközi egyezményhez csatlakozott.

Átterve végül a *vállalatok ismertető jelére*, megjegyzem, hogy ez eddig az ipartörvény 58. §-ában némi oltalmat talált. Ezt a §-t azonban az 1923. évi V. t.-c. 46. §. hatályon kívül helyezve, ennek a jogtárgynak a 7., 8., 9. §§-ban megfelelő oltalmat nyújt, mihelyt — amint azt fent már említettem — individualizáló erővel bír. Ide sorolandók végül

azok az ismertető jelek, amelyeket nagyobb üzletek oly módon használnak, hogy kirakataik, kocsijaik, személyzetének ruházata stb. jellegzetes alakban, színben, elrendezkedésben stb. jelentkeznek.

Ide lenne sorolandó végül a szerzői jogi oltalom, amit azonban mint igen messzire vezetőt itt közelebbről letárgyalni nem lehet. Csak rámutatok egy collisiós esetre a szerzői és védjegyoltalom közt. A szerzői jog védelmének hiányát látták ugyanis abban, hogy pl. valamely folyóirat címét védjegyként belajstromozni ne lehessen. Ugy külföldön, mint belföldön ugyanis állandó gyakorlat — amellyel különben az elmélet is megegyező — hogy valamely folyóirat címét védjegyként belajstromozni azért nem lehet, mivel a védjegy vagy magán az árun, vagy annak burkolatán (tartályán) alkalmazandó, amíg a folyóirat címe nem *alkalmaztatik* magán az árun (folyóiraton), hanem a cím a folyóiratnak egy része, még pedig lényeges alkatrésze, amely nélkül az a folyóirat forgalomba egyáltalában nem is hozható. Ebben a collisiós esetben tehát a szerzői jognak engedni kell.

Egy másik, a cég- és védjegyjog közt felmerülő eset az, hogy ha valamelyik kereskedő saját áruit idegen cég alatt hozza forgalomba, az állandó cégjogi gyakorlat szerint ebben a cégjog megsértését nem látta, úgy hogy az az idegen cég a cégjog alapján fel nem léphetett. Ezért volt szükséges erről a védelemről más helyen gondoskodni, ami az 1924: XXIII. t.-c. 7. §-ában (védjegytörvény novellájában) meg is történt.

A collisiós esetekre vonatkozólag különben is meg kell jegyezni, hogy azok igen sűrűn — amint már a fentiekből is látható — főképp a cég- és védjegyjog közt merülnek fel, ahol különösen a védjegytörv. (1890. II. t.-c.) 5. §-a érdemel figyelmet. Kétségtelen ugyanis, hogy a kereskedő saját cégét védjegyként használhatja, ami ajánlatos is, mivel — amint láttuk — a védjegyjog bizonyos esetben nagyobb oltalmat nyújt, mint a cégjog. Ha tehát valaki saját cégét védjegyként használja, ez nem zár el hasoncégű vállalatot attól, hogy áruinak megjelölésére cégét ez is használhassa, mert az 1890: II. t.-c. fent id. 5. §. értelmében valamely védjegy belajstromozása nem akadályozza annak, hogy más saját nevét vagy cégét áruk megjelölésére használhassa. De hangsúlyozandó az, hogy *ez a használat nem lehet védjegykénti használat*, mert ebben az esetben idegen védjegy használata forogna fenn, ami a védjegyjogba ütköznék. — Erre az 5. §-ra vonatkozólag, amely különben a védjegy korlátozását a név- és cégjog javára célozza — megjegyzendő, hogy ez a korlátozás csak a *tisztességes, jóhiszemű forgalom javára* nyerhet alkalmazást; ha pl. valaki csak azért szerez meg valamely céget,

hogy ez által valamely világhírű védjegyet használhasson, nemcsak az 5. §-ra nem hivatkozhatik, hanem oltalomra sem számíthat, amely felfogás az 1923. évi V. t.-c. rendelkezéseiből is folyik.

Továbbá: Védjegyét mindenki szabadon választhatja; emellett azonban általánosan elfogadott jogszabály az, hogy ilyen szabadon választott védjegy oltalomra csak akkor számíthat, ha harmadik személy ez által jogsérelmet nem szenved; pl. ha valamely védjegy idegen céget tüntet fel — ez már elegendő törlési alap és ha tudva történik a használat, akkor büntetőjogi sanctiója van (1921. évi XXII. t.-c. 7. §.). Igen kényes és a gyakorlatban végleg még meg nem oldott kérdés áll elő abban az esetben, midőn valaki oly céget használ, amely egészben vagy részben másnak már belajstromozott védjegyével azonos. Ilyen esetben (Seligson szerint Warenzeichen, II. kiadás) szükséges lesz a cégnek nélkülözhető és nélkülözhetetlen részei közt különbséget tenni, ahol a nélkülözhetőség és nélkülözhetlenség fogalma a cégjog szerint bírálandó el. E szerint, ha a kereskedő saját nevét választotta cégül, nem kell ugyan tekintettel lenni arra, hogy az a név már valamely vállalat védjegyében előfordul. Ha azonban a cégjog szerint nélkülözhetlen, pl. „Kovács János“-hozzá tesz oly toldatot, amely a másik vállalat védjegyében foglaltatik, akkor a védjegytulajdonos a toldat törlését a cégbírósnál kérheti; e cégtulajdonos nem hivatkozhatik a fent id. 5. §-ra, mert a védjegy belajstromozása után keletkezett cégnek ez a §. oltalmat csak a cégjogilag nélkülözhetetlen alkatrészeire vonatkozólag nyújt. (Igy döntött a német Reichsgericht. — Mikor fog nálunk a Curia védjegyjogi kérdésekben dönteni?!) A cégjog és védjegyjog közt felmerült egyik érdekes konkrét eset Németországban az volt, hogy egy dohánykereskedő a „Kyriasi testvérek“ céget mint „Kyriasi Frères“ céget kérte bejegyeztetni, ezt megtagadták, mert egyik versenytársnak előzőleg belajstromozott védjegyében előfordul.

Továbbá: A „Salvator“ mint *szóvédjegy* sörre be van lajstromozva, ezért a „Salvator Bierbrauerei“ cég bejegyzését egyik versenytársnak megtagadták.

Némileg eltérő, de elvileg azonos alapon áll az a konkrét eset, midőn részvénytárs. javára a „Meteor“ szó mint védjegy be lett lajstromozva, amellyel szemben megengedték ugyan egyik versenytársnak, hogy céget „Meteorművek r.-t.“-ként bejegyeztesse, de azzal a korlátozással, hogy áruit „Meteor“ szó rövidített alakban forgalomba nem hozhatja, mivel ez sértené a másik vállalat védjegyjogát. (Ez egy bámulatra méltó összhangzatos működése a cég- és védjegyhatóságoknak.) Egy eklatáns esete a névoltalomnak végül a következő

volt: Egy hollandiai csokoládégyár „Koatta” elnevezés alatt Németországban általánosan ismeretes. Ezután egy vaj- és margaringyár, tehát nem is versenytárs, a „Koatta” szót mint védjegyet belajstromoztatta ugyan, de a Reichsgericht a névjog (ném. ptkv. 12. §.) alapján a védjegy törlését elrendelte, mivel a névjogot mint korábbi keletűt is mindenek felett oltalmazni kell, a „Koatta” szó pedig az említett csokoládégyárnak a neve.

Ily collisiós eset természetesen még sok van. Mihelyt az alapfogalmakkal azonban tisztában vagyunk, a tisztességes és jóhiszemű forgalom érdekét szem előtt tartva, a megoldás nem fog nagy nehézséget okozni.

SZEMLE.

Jogalkotás.

Előzetes végrehajthatóság és biztosítási végrehajtás.

I. Polgári perrendtartásunk 415. §-a szerint, tekintet nélkül a felelősségre; végrehajthatóknak nyilvánítandók: 1. az elismerés alapján marasztaló ítéletek; 2. pénzösszeg fizetésében, helyettesíthető dolgok, értékpapírok szolgáltatásában marasztaló ítéletek, ha az adós magát a teljesítésre közokiratban, vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban kötelezte; 3. tartási vagy élelmezési kötelezettségben marasztaló ítéletek; 4. oly ítéletek, amelyekben a marasztalás összege két millió korona készpénzt meg nem halad (25300/1925. I. M. sz. r. 2. §. 6. p. a.); 5. bérelt lakás, helyiség, vagy terület átadását vagy visszabocsájtását; 6. bérleti, vagy haszonbérleti viszonyon kívül át-bocsájtott épület, épületrész, vagy egyéb ingatlan visszabocsájtását; 7. a bérlet részéről a bérlet területére behozott ingók kiadását rendelő ítéletek; 8. egyrészről az utas, másrészről a fogadós, szállásadó, fuvaros, vagy hajós között az elszállásolás és utazás alkalmából keletkezett perekben hozott marasztaló ítéletek; 9. a Pp. 581. §-a alapján a birtokba való visszahelyezésre és a birtokháborítás megszüntetésére vonatkozó; 10. a Pp. 582. §-a alapján a sommás határperekben hozott intézkedések; 11. a Pp. 632. §-a értelmében a bérleti viszony megszüntetése iránti perekben hozott marasztaló ítéletek; 12. a Pp. 416. §-a szerint a bíróság ítéletét egyéb esetekben is biztosíték ellenében végrehajthatónak köteles nyilvánítani, ha a marasztalás sem pénzösszegre, sem telekkönyvi előjegyzéssel biztosítható jogra nem terjed és ha a kérelmező nyomában valószínűvé teszi, hogy a végrehajtás elhalasztásából nehezen pótolható, vagy nehezen megállapítható kára származnék.